

ספרות עברית וכללית

לעולים חדשים

הוראות

- א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.
- פרק ראשון: סיפור קצר
פרק שני: דרמה
פרק שלישי: רומאן ונובלה
פרק רביעי: שירה (שירת ימי הביניים, שירת חיים נחמן ביאליק, שירת לאה גולדברג, שירת רחל)
- מארבעת הפרקים יש לבחור בשלושה פרקים ולענות על השאלות לפי ההוראות בכל פרק (לכל פרק – $33\frac{1}{3}$ נקודות).
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: (1) מילון עברי-לועזי / לועזי-עברי
(2) רשימת יצירות
- ד. הוראות מיוחדות: (1) יש לרשום בראש כל תשובה את מספר הפרק ואת מספר השאלה שבחרתם להשיב עליה.
(2) לנבחנים אינטרניים: חובה לצרף למחברת הבחינה את רשימת היצירות שנלמדו.
לנבחנים אקסטרניים ולנבחני משנה: תימסר רשימת יצירות.
(3) אין לכתוב על אותה יצירה בתשובות שונות.
(4) יש לשים לב לכתב, לכתוב, לפיסוק ולכללי הדקדוק.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון – סיפור קצר

אם בחרתם בפרק זה, ענו על שתיים מן השאלות 1–3 (לכל שאלה – $16\frac{2}{3}$ נקודות).
אין להדגים באמצעות אותה היצירה בכמה תשובות.

שימו לב: בשאלות 1–2 אפשר לענות גם על פי הסיפור "צלליות" מאת אמיר גוטפרינד.

1. תארו נקודת מפנה בסיפור קצר שלמדתם ואת הסיום של סיפור זה, והסבירו כיצד כל אחד מהם מתקשר לעלילת הסיפור.

2. ביצירות רבות יש ביקורת על ההתנהגות ו/או על האופי של בני אדם.

מהי הביקורת בסיפור קצר שלמדתם? הסבירו והדגימו את דבריכם.

3. צלליות / אמיר גוטפרינד

אחד מן הנושאים המרכזיים בסיפור "צלליות" הוא היחס של החברה כלפי "האחר".

הסבירו והדגימו קביעה זו.

פרק שני – דרמה

אם בחרתם בפרק זה, ענו על אחת מן השאלות 4–8 (לכל שאלה – $33\frac{1}{3}$ נקודות).

טרגדיות של סופוקלס: "אנטיגונה", "אדיפוס המלך"

טרגדיות של שקספיר: "המלט", "המלך ליר", "מקבת", "אותלו", "רומיאו ויוליה"

4. הסיום הטרגי של המחזה מתממש בגלל תכונותיהם של הגיבורים הטרגיים ובגלל גורל קבוע מראש. תארו את הסיום של הטרגדיה שלמדתם, והסבירו כיצד התכונות של הגיבורים הטרגיים וגורלם מובילים לסיום זה.

5. ענו על שני הסעיפים א–ב.

- א. הסבירו את הקונפליקט בין בני אדם או בין רעיונות, המתואר בטרגדיה שלמדתם. (16 נקודות)
- ב. כיצד נפתר קונפליקט זה, ומה אפשר ללמוד מן הפתרון על הדרך שבה בני האדם צריכים להתנהג? הסבירו והדגימו את דבריכם. ($17\frac{1}{3}$ נקודות)

מחזה מודרני (מן המאה ה-19 או מן המאה ה-20)

6. חולשה לעומת כוח – הסבירו והדגימו כיצד הניגוד ביניהם בא לידי ביטוי אצל דמות אחת במחזה שלמדתם או ביחסים בין שתי דמויות במחזה זה.

7. מחזות מודרניים רבים מתארים חברה שהערכים שלה מקולקלים. האם קביעה זו מתאימה למחזה המודרני שלמדתם? הסבירו והדגימו את דבריכם.

טרגדיות של סופוקלס: "אנטיגונה", "אדיפוס המלך";

טרגדיות של שקספיר: "המלט", "המלך ליר", "מקבת", "אותלו", "רומיאו ויוליה"

מחזה מודרני (מן המאה ה-19 או מן המאה ה-20)

8. ענו על שלושת הסעיפים א–ג.

- במחזות רבים יש סצנות שבהן דמויות מנסות לשכנע בצדקתן זו את זו.
- א. תארו מן המחזה שלמדתם סצנה אחת שיש בה ניסיון שכנוע, והציגו שתי דוגמאות לאמצעי השכנוע (למשל אמצעים רטוריים, שימוש במשלים, חנופה, הסתרת האמת, איום, פנייה לרגש, פנייה להיגיון) שנוקטות הדמויות בסצנה זו. ($11\frac{1}{3}$ נקודות)
- ב. האם אתם תומכים בעמדה של אחת מן הדמויות בסצנה שתיארתם בסעיף א, והאם דבריה משכנעים לדעתכם או שמא לא השתכנעתם ואתם מתנגדים לעמדה זו? הסבירו והדגימו את דבריכם. (11 נקודות)
- ג. מהי השקפת העולם העולה מן המחזה כולו? הסבירו את דבריכם. (11 נקודות)

פרק שלישי – רומאן ונובלה

אם בחרתם בפרק זה, ענו על אחת מן השאלות 9–11 (לכל שאלה – $33\frac{1}{3}$ נקודות).

שימו לב: בשאלות 9–10 אפשר לענות גם על פי הרומאן "1984" מאת ג'ורג' אורוול.

9. בחרו בשני קטעים חשובים בעיניכם מן הרומאן או מן הנובלה שלמדתם (סצנה, דיאלוג, תיאור אירוע וכדומה). תארו את שני הקטעים, והסבירו מדוע הם חשובים בעיניכם. בתשובתכם כתבו על התרומה של קטעים אלה לעלילה ולהתפתחות הדמויות.
10. הסבירו והדגימו כיצד קשרי משפחה או היעדר משפחה משפיעים על עולמה של דמות מרכזית (או דמויות מרכזיות) ביצירה שלמדתם.
11. 1984 / ג'ורג' אורוול
 לפניכם קטע מן הרומאן "1984". קראו את הקטע, וענו על שני הסעיפים א–ב שאחריו.
 "בשתי דקות השנאה הוא [וינסטון] לא יכול שלא להשתתף בטירוף הכללי, אבל שירת ה"אח ג-דול... אח ג-דול!"
 התת־אנושית הזאת תמיד מילאה אותו זוועה. מובן מאליו שהוא זימר עם כל האחרים: לא הייתה כל אפשרות לנהוג אחרת".
 א. על פי קטע זה, מה הם מאפייני השלטון והחברה, וכיצד הם באים לידי ביטוי ברומאן? הסבירו והדגימו את דבריכם.
 ($15\frac{1}{3}$ נקודות)
 ב. על פי קטע זה, מהו הקונפליקט הפנימי של וינסטון, וכיצד הקונפליקט בא לידי ביטוי ברומאן? הסבירו והדגימו את דבריכם. (18 נקודות)

פרק רביעי – שירה

(שירת ימי הביניים, שירת חיים נחמן ביאליק, שירת לאה גולדברג, שירת רחל)

אם בחרתם בפרק זה, ענו על שתיים מן השאלות 12–25 (לכל שאלה – $16\frac{2}{3}$ נקודות).

שירת ימי הביניים

12. קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

לבי במזרח / יהודה הלוי

לבי במזרח ואנכי בסוף מערב – / איך אטעמה את אשר אכל ואיך יערב?
 איכה אשלים נדרי ואסרי, בעוד / ציון בחבל אדום ואני בכבל ערב?
 יקל בעיני עזב כל טוב ספרד, כמו / יקר בעיני ראות עפרות דביר נחרב!

פרשו את שתי השאלות הרטוריות בשיר, והסבירו את תרומתן לבניית הרעיון המרכזי בו.

13. קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

יפה נוף / יהודה הלוי

- בית 1 יפה נוף, משוש תבל, קרִיָה לְמִלֶּךָ רֵב, / לֵךְ נִכְסְפָה נִפְשִׁי מִפָּאֵתִי מִעֶרֶב!
 בית 2 הַמּוֹן רַחֲמֵי נִכְמֹר כִּי אֲזַכְּרָה קִדְּם, / כְּבוֹדֶךָ אֲשֶׁר גָּלָה וְנָנֶךָ אֲשֶׁר חָרַב.
 בית 3 וּמִי יִתְּנֵנִי עַל כֹּנָפֵי נְשָׁרִים, עַד / אֶרְוֶה בְּדַמְעָתִי עֶפְרָךְ וַיִּתְּעֶרְבִּי!
 בית 4 דְּרִשְׁתִּידֶךָ, וְאִם מִלֶּכֶךְ אֵין בְּךָ וְאִם בְּמִקּוֹם / צָרִי גִלְעָדֶךָ – נָחֵשׁ שְׂרָף וְגַם עֲקָרְב.
 בית 5 הֲלֹא אַתְּ אֶבְנִיךָ אַחוּגֹן וְאַשְׁקֶם / וְטַעַם רִגְבִּיךָ לִפִּי מִדְּבַשׁ יְעֶרְבִי!

פרשו את הבית השלישי ואת הבית האחרון בשיר, והסבירו כיצד כל אחד מהם מבטא משאלה של המשורר.

14. קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

הבא מבול / יהודה הלוי

הבא מבול ושם תבל חרבה? / ואין לראות פני ארץ חרבה,
 ואין אדם ואין חיה ואין עוף – / הסף הכל ושכבו מעצבה?
 ובראות הר ושוחה לי מנוחה, / וארץ הערבה לי ערבה.
 ואשגִיחַ לְכָל עֶבֶר – ואין כל, / אכל מים ושמים ותבה,
 ולויתן בהרתיחו מצולה, / ואחשב כי תהום יחשב לשיבה.
 ולב הים יכחש באניה, / כאלו היא ביד הים גנבה!
 וים יזעף – ונפשי תעלז, כי / אלי מקדש אליה קרבה.

כיצד בשיר זה פחד וסכנה משתלבים בתקווה ובאמונה? הסבירו והדגימו את דבריכם.

שירת חיים נחמן ביאליק

15. קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

הכניסיני תחת כנפך / חיים נחמן ביאליק

הכניסיני תחת כנפך,
והיי לי אם ואחות,
ויהי חיקך מקלט ראשי,
קן-תפלותי הנדחות.

ובגעת רחמים, בין השמשות,
שחי ואגל לך סוד יסורי:
אומרים, יש בעולם נעורים –
היכן נעורי?

ועוד רז אחד לך אתודה:
נפשי נשרפה בלהבה;
אומרים, אהבה יש בעולם –
מה זאת אהבה?

הכוכבים רמו אותי,
היה חלום – אך גם הוא עבר;
עתה אין לי כלום בעולם –
אין לי דבר.

הכניסיני תחת כנפך,
והיי לי אם ואחות,
ויהי חיקך מקלט ראשי,
קן-תפלותי הנדחות.

מה המשורר מבקש מדמות האישה שהוא פונה אליה בשיר? האם בקשותיו מתמלאות?
הסבירו והדגו את דבריכם.

16. קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

צפּרֶת / חיים נחמן ביאליק

כִּלְהֵעוֹלָם טוֹבֵעַ בְּאוֹר וּבִשְׁמִיר,
אוֹצְרוֹת חַיִּים לֹא־שֹׁעֲרֵתִים מְסַבֵּיב מִתְרַחֲשִׁים,
וּבְמַשְׁעַל הַנִּמְתָּח בֵּין יַעַר וְגִיר
שְׁגִינוּ הוֹלְכִים וּמַחֲשִׁים.
אֲנִי הוֹלְכִים וְהוֹלְכִים, לְשִׁבִּילֵנוּ אֵין קֶץ,
אֶפְפוֹנוּ שִׁבְלִים, כְּתִירוֹנוּ צִפּוֹרוֹת,
וּבַחֲנִיתוֹת שֶׁל־זֶהָב יִפְגְּעֵנוּ כָּל־עֵץ
וּבִצְאָלִי צִמְרוֹת.
הַדְּמוּת כְּרוֹב אִם עַב קָלָה בְּרוּם עוֹלָם רִפְרָפָה?
אֶךְ גַּם־הִיא חַיִּשׁ הַפְּלִיגָה לְמַדִּינַת הַיָּם –
וְאֶת־הַרְהוּרִי הַטְּהוֹר כְּמוֹהָ וְרֵם
נִשְׁאַה עֵמָה לְנֶצַח עַל־כִּתְפָּה.
וְשׁוֹב זֶהָר קִרְיָע, וְשׁוֹב תִּכְלַת בְּלִי־סוֹף,
אֶת הוֹלְכַת בְּרֹאשׁ וְאֵנִי כְרוּךְ אַחֲרֶיהָ,
וּבְקִמּוֹתֶיהָ הַמְּלֹאוֹת הַשְּׁתַרְעֵה הַנוֹף,
וְהַכֹּל בְּהִיר בּוֹ כְּמוֹ בְּעִינֶיהָ.
רַגַע אֶחָד לִי נִדְמָה: בִּיעַר הֶלֶז,
הַמֶּאֱפִיל וּמִשְׁיֵב צִנְתּוֹ עָלֵינוּ,
גִּנּוּז מְטֵמוֹן מְסִתָּרִים, הַמְּשַׁמֵּר מֵאֵז
וּמֵעוֹלָם לְשִׁגְנוֹ –
פֶּתָאם רַחֲפָה הַקְּמָה – וּמִפָּה אֵלִי־פָה
עֶבֶר רֶטֶט קְרָנִים עַל־פְּנֵי הָאוֹקֵינוֹס.
הוּ, מִי הַשְּׁלִיג עָלֵינוּ – וּבִשְׁפַע כָּזָה,
חֵיל צִפּוֹרוֹת לְבָנוֹת?

וְהִנֵּה נִקְלָעָה צִפּוֹרֶת כְּפָרַח בְּקִצָּה
שְׁעַר מַחְלֶפְתָּךְ הַמְּפֹזָה עַל־הַמַּחְגָּרֶת,
וּכְמוֹ רִמְזָה לִי: בְּחוּר, קוּם שְׂקָה־לָּהּ, וְדָמָה
אֵלַי הַצִּפּוֹרֶת!
אוֹלָם אַתָּה – הַהֲרֹגְשֵׁת בַּצִּפּוֹרֶת וְכִי?
הַהֲרֹגְשֵׁת, כִּי גַם־נִפְשִׁי נִתּוּנָה בְּשִׁבִּי,
וּמִפְּרִפְרֶת וּתְלוּאָה, וּמִצִּפָּה לִישׁוּעָה
בְּמַחְלֶפְתָּךְ הַקְּלוּעָה?
וּבְעֵינֶיךָ שׁוֹב אֲצִיץ וְאֶבְקֶשׁ שֵׁם תְּשׁוּבָה –
וּכְבִּתְחִלָּה הֵן צְנוּעוֹת, שְׂתִי יוֹגֵי הַחֹן;
מַה־לִּי צְנִיעוֹת עֵינֶיךָ – וּמַחְלֶפְתָּךְ מְשׁוּבָה,
הִיא אוֹמֶרֶת לִי: הֵן!
מִהְרִי, מִהְרִי, אַחוּתִי, נְבוּאָה הִיעֲרָה,
תַּחַת חֶפֶת אֲשֶׁרִיו לָךְ כָּל־נִפְשִׁי אֶפִיקָה,
וְאֶת־כָּל־אַהֲבָתִי הַתְּלוּיָה בְּשִׁעְרָה
נִמִּית שְׁגִינוּ בְּנִשְׁיָקָה.

מה הן הציפיות של המשורר מדמות האישה שהוא פונה אליה בשיר? האם ציפיות אלה מתגשמות?
הסבירו והדגישו את דבריכם.

17. קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

עם דמדומי החמה / חיים נחמן ביאליק

עם דמדומי החמה אלה החלון נאגשי ועלי התרפקי, לפתי היטב צוארי, שימי ראשך על ראשי – וכה עמי תדבקי.	הם האיים הרחוקים, העולמות הגבהים זו בחלומות ראינום; שעשוננו לגרים תחת כל השמים, וחיינו – לגיהנם.
ומחשקים ודבקים, אלה הזהר הנורא דומם נשא עינינו; ושלחנו לחפשי על פני ימי האוהה כל ההורי לבנו.	המה איי הזהב זו צמאנו אליהם כאל ארץ מולדת; שכל כוכבי הליל רמזו לנו עליהם באור קרן רועדת.
והתנשאו למרום ביעף שוקק כיונים, ובמרחק פליגו, יאבדו; ועל פני רכסי ארגמן, אייזהר אדמונים, ביעף דומם ירדו.	ועליהם נשארנו בלי רע ועמית כשני פרחים בציה; כשני אבדים המבקשים אבדה עולמית על פני ארץ נכריה.

על פי השיר כולו, תארו והסבירו את התהליך שעוברים בני הזוג שבמרכז השיר.

שירת לאה גולדברג

18. קראו את השיר, וענה על השאלה שאחריו.

הַאֲמָנָם עוֹד יָבוֹאוּ יָמִים בְּסִלְיָהָ וּבַחֲסָד / לאה גולדברג

הַאֲמָנָם עוֹד יָבוֹאוּ יָמִים בְּסִלְיָהָ וּבַחֲסָד,
וְתִלְכִי בַשָּׂדֶה, וְתִלְכִי בּוֹ כְּהֶלֶךְ הַתָּם,
וּמַחֲשׁוֹף כִּפְּי־רִגְלָךְ יִלְטֹף בְּעֲלִי הָאֶסְפָּסֶת,
אוֹ שְׁלִפְי־שִׁבְלִים יִדְקְרוּךְ וְתִמְתַּק דְּחִירָתָם.

אוֹ מָטָר יִשְׁיֶגֶךְ בַּעֲדַת טְפוֹתָיו הַדּוֹפְקָת
עַל כְּתָפֶיךָ, חֲזָד, צִוְאָרָךְ, וְרֹאשְׁךָ רַעְנָן.
וְתִלְכִי בַשָּׂדֶה הָרֹטֵב וְיָרֹחַב בְּךָ הַשָּׁקֵט
כְּאוֹר בְּשׁוּלֵי הָעֵנָן.

וְנִשְׁמַתְּ אֶת רִיחוֹ שֶׁל הַתָּלֵם נָשִׁם וְרִגָּע,
וְרֹאִית אֶת הַשָּׁמֶשׁ בְּרֹאֵי־הַשְּׁלֹלִית הַזֶּהָב,
וּפְשׁוּטִים הַדְּבָרִים וְחַיִּים, וּמִתָּר בָּם לִנְגֹעַ,
וּמִתָּר, וּמִתָּר לְאַהֵב.

אֶת תִּלְכִי בַשָּׂדֶה. לְבַדְךָ. לֹא נִצְרַבֶּת בְּלֶהֱט
הַשְּׂרָפוֹת, בְּדֶרֶכִים שְׁסֻמְרוּ מֵאִימָה וּמִדָּם.
וּבִישָׁר־לֵבב שׁוֹב תִּהְיִי עֲנֻה וְנִכְנָעַת
כְּאֶחָד הַדְּשָׁאִים, כְּאֶחָד הָאֲדָם.

בשיר זה נזכרת מציאות שיש בה "...דרכים שְסֻמְרוּ מֵאִימָה וּמִדָּם".
מהי דרך החיים שהמשוררת מבקשת בניגוד למציאות זו? הסבירו והדגימו את דבריכם.

19. קראו את השיר, וענו על שני הסעיפים א–ב שאחריו.

אָרֶן / לאה גולדברג

כָּאן לֹא אֲשַׁמֵּעַ אֶת קוֹל הַקּוֹקֵיָה.
כָּאן לֹא יִחַבֵּשׁ הָעֵץ מִצְנָפֶת שְׁלֵג,
אָבֵל בְּצֵל הָאֲרָנִים הָאֵלֶּה
כָּל יְלָדוֹתַי שֶׁקָּמָה לְתַחֲיָה.

צִלְצוֹל הַמְּחֻטִּים: הִיָּה הִיָּה ---
אֶקְרָא מוֹלָדָת לְמֶרְחֵב־הַשְּׁלֵג,
לְקֶרֶח יִקְרַח כּוֹבֵל־הַפֶּלֶג,
לְלִשׁוֹן הַשִּׁיר בְּאֶרֶץ נִכְרֵיָה.

אוֹלֵי רֶק צִפְרֵי־מָסַע יוֹדְעוֹת -
כְּשֶׁהֵן תְּלוּיוֹת בֵּין אֶרֶץ וְשָׁמַיִם -
אֶת זֶה הַכָּאֵב שֶׁל שְׁתֵּי הַמוֹלָדוֹת.

אֶתְכֶם אֲנִי נִשְׁתַּלְתִּי פְעַמִּים,
אֶתְכֶם אֲנִי צִמְחָתִי, אֲרָנִים,
וְשָׁרְשֵׁי בְשָׁנִי נוֹפִים שׁוֹנִים.

א. השיר מסתיים בשורה "וְשָׁרְשֵׁי בְשָׁנִי נוֹפִים שׁוֹנִים".

הסבירו והדגימו כיצד שורה זו מבטאת את הקושי של המשוררת בעקבות ההגירה לארץ. (6 $\frac{2}{3}$ נקודות)

ב. הביאו מן השיר שתי דוגמאות נוספות לקשיי ההגירה, והסבירו שתיים מדרכי העיצוב בשיר התורמות לביטוי הקושי הזה. (10 נקודות)

20. לפניכם סונט ב, מתוך מחזור הסונטים: "שירי אהבה מספר עתיק" מאת לאה גולדברג, המתחיל במילים "ולא היה בינינו אלא זהר". קראו את הסונט, וענו על השאלה שאחריו.

ולא היה בינינו אלא זהר
ענו של השכמה ברחוב כפרי
ולבלובו של גן בטרם פרי
בלבן תפרחתו יפת-התאר

ומה מאד צחקת באמרי
כי אל השחר הענג כנוד
אקרב ואקטפנו למזכרת
ואשמרנו בין דפי ספרי.

את זרועך נשאת, התזכר
והנידוּת אט ענף תפוח,
ועל ראשי ירד מטר צחר.

מאחורי גבך הכפר געור,
החלונות נצטלצלו עם רוח –
ולא היה בינינו אלא אור.

כיצד תיאורי הטבע בשיר מבטאים את חוויית ההתאהבות של המשוררת? הסבירו והדגוּו את דבריכם.

21. קראו את מחזור השירים א-ג, וענו על השאלה שאחריו.

הסתכלות בדבורה / לאה גולדברג

א	ב
ברבוע חלון מואר – על שמשה, מבחוץ, צללית של דבורה כמעט אין לראות את כנפיה.	בשמם היא היתה עלה זהב נופל, בפרח היא היתה טפה של דבש אפל, ואגל טל בנחיל של כוכבים – ופה היא צל.
הפוכה. גוף צר. שש רגלים דקות – בגלוי עירם, באיום מכער זוחלת דבורה.	מלה אחת של שיר בנחיל המצלצל, בשורת רצון נמרץ בתוף שרב עצל, תנועת האור באפר דמדומים – ופה היא צל.
ג	
איך נכתיר אותה בדברי שירה? איך נשיר ומה? יבוא ילד קטן ויאמר: המלכה עירמה.	מדבשך? מי יזכר את דבשך? הוא שם, הרחק, בפזרת. כאן, בשמשה מוארה, גופך, ראשך – קלך עקץ, שנאה אין-אונים עלובה ועזרת. הפחד הורג. השמרי לנפשך.

בשיר זה ההסתכלות בדבורה מבטאת מציאות מורכבת.

הסבירו והדגומו קביעה זו.

שירת רחל

22. קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

רק על עצמי / רחל

רק על עצמי לספר ידעתי.
ציר עולמי כעולם נמלה,
גם משאי עמסתי כמוה,
רב וכבד מכתפי הדלה.

גם את דרכי – כדרךך אל צמרת –
דרך מכאוב ודרך עמל,
יד ענקים זדונה ובוטחת,
יד מתבדחת שמה לאל.

כל ארחותי הליז והדמייע
פחד טמיר מיד ענקים.
למה קראתם לי, חופי הפלא?
למה כזבתם, אורות רחוקים?

שיר זה הוא "שיר תלונה".

על מה המשוררת מתלוננת? הסבירו והדגימו את דבריכם. בתשובתכם כתבו גם על אחד מן האמצעים האומנותיים המדגישים תלונה זו.

23. קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

פגישה, חצי פגישה / רחל

פגישה, חצי פגישה, מבט אחד מהיר,
קטעי ניבים סתומים – זה די...
ושוב הציף הכל, ושוב הכל הסעיר
משבר האשר והדני.

אף סכר שכחה – בגיתי לי מגן –
הנה היתה כלא היתה.
ועל ברפי אכרע על שפת אגם סואן
לשתות ממנו לרונה!

מהו התהליך שהמשוררת עוברת לאורך השיר? הסבירו והדגימו את התרומה של מוטיב המים לעיצוב תהליך זה.

24. קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

מיכל / רחל

ותִּאָהֵב מיכל בַּת שְׁאוּל אֶת דָּוִד... וַתִּבְּזוּ לוֹ בְּלִבָּהּ
(שמואל א, י"ח, כ'; שמואל ב, ו', ט"ז)

מיכל, אֲחוֹת רְחוּקָה! לֹא נִתַּק חוּט הַדּוֹרוֹת,
לֹא שָׁלְטוּ בְּכַרְמֶךָ הַנּוֹגֶה חֲרָלֵי הַזָּמָן,
עַל כְּתָנֶת מְשִׁיךְ לֹא דָהוּ פְּסִי אַרְגָּמָן
וְצִלְצוּל אֲצַעֲדוֹת זֶהְבֶּךָ עוֹד הָאֵזֶן תִּקְלֹט.

לֹא אַחַת רָאִיתִי נִצְבֶּת לִיד הָאֶשְׁנָב,
בְּעֵינֶיךָ הִפָּה מְהוּלִים גִּאָּה וְרֶךְ;
מיכל, אֲחוֹת רְחוּקָה, אֲנִי עֲצוּבָה כְּמוֹךָ,
כְּמוֹךָ נְדוֹנוֹתִי לְבוֹז לְאִשָּׁר אֶהֱב.

פרשו את שתי השורות המסיימות את השיר, והסבירו את תרומתן להבנת משמעות השיר.

25. קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

בַּאֲחַד גִּלְגּוּלֵי / רחל

הֶהָיִיתִי חִיָּה בֵּין חַיֹּת הַשּׁוּדָה
בְּיָמִים רְחוּקִים, בַּאֲחַד גִּלְגּוּלֵי?
וּמֵאֲז לִי קִרְבַּת הָאֲחוֹת לְחִי
וְאִמַּת הָאָדָם הַרוּדָה?

אֶפְרַת הַנוֹצָה וְחִסְרַת הַמָּגֶן
גִּלְגָּלֶה-פְּרָפְרָה בִּי נִשְׁמַת צָפוֹר?
מְנַגִּינָה עֲגוּמִית, אֶהֱבַת הַדְּרוֹר –
הֵן מְמָנָה, מְמָנָה שְׂתִיָּהֵן.

וְאוּלֵי בְּגִלְגּוּל הָרְחוּק־קָדוֹם
הָיִיתִי גְבַעֲל־עֲשָׂבִים יִרְקָרֵק?
וְלָכֵן בְּאִמִּי־אֲדָמָה אֲדַבֵּק,
וּמְנוּחִי בְּחִיקָה הַשְּׁחוּם.

כיצד ה"גלגולים" הנזכרים בשיר מבטאים את עולמה הפנימי של המשוררת? הסבירו והדגימו את דבריכם.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך